

Gustáv Sládek – priekopník teórie cestovného ruchu a vysokoškolského vzdelávania v cestovnom ruchu na Slovensku

Gustav Sládek – a Pioneer of the Theory of Tourism and Higher Tourism Education in Slovakia

V tomto roku si pripomíname 85. narodeniny profesora Gustáva Sládeka (narodil sa 22. júna 1928 v Michale nad Žitavou, okres Nové zámky). Profesora Sládeka sme poznali ako priekopníka teórie cestovného ruchu a vysokoškolského vzdelávania v cestovnom ruchu na Slovensku. Stál pri zrode Katedry cestovného ruchu a spoločného stravovania na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave (bola založená v akademickom roku 1963/64) a časopisu Ekonomická revue cestovného ruchu (založený v roku 1968), ktorého bol vedúcim redaktorom do roku 1970. Len málokto z vysokoškolských kruhov cestovného ruchu a odbornej praxe by ho nepoznal.

Študoval na Vysokej škole obchodnej v Bratislave, kde bol v roku 1951 promovány. Už ako študent plnil učiteľské povinnosti a v akademickom roku 1951/52 sa stal interným členom Katedry vnútorného obchodu na vtedajšej Vysokej škole hospodárskych vied v Bratislave, ktorá v roku 1953 zmenila názov na Vysokú školu ekonomickú. V začiatkoch sa venoval najmä obchodným disciplínam. V roku 1954/55 začal vyučovať nový predmet ekonomika verejného stravovania. V roku 1957/58 zaviedol predmet organizácia a technika verejného stravovania. Obhajobou dizertačnej práce „Metódy rozboru maloobchodného obratu reštauračného stravovania“ (1959) získal vedeckú hodnosť kandidáta ekonomických vied a otvoril si dvere k ďalšiemu rozširovaniu vyučovaných predmetov. Už v roku 1959 začal v rámci odboru vnútorného obchodu vyučovať predmet ekonomika cestovného ruchu. Vtedy sa v poslednom ročníku štúdia vnútorného obchodu pre skupinu študentov otvorila špecializácia verejné stravovanie a cestovný ruch.

Jeho snahy o osamostatnenie cestovného ruchu a verejného stravovania sa naplnili v roku 1963, keď sa habilitoval na docenta prácou „Základné otázky efektívnosti výstavby ubytovacích zariadení voľného cestovného ruchu“. Tým sa utvorili podmienky pre zriadenie samostatného študijného zamerania pre cestovný ruch a verejné stravovanie. Stalo sa tak 17. januára 1964, keď Vedecká rada Vysokej školy ekonomickej rozhodla o zriadení Katedry ekonomiky cestovného ruchu a verejného stravovania a menovaním vtedy docenta Sládeka za jej vedúceho. Tým sa dovŕšil dlhoročný zápas o zriadenie vedecko-pedagogického pracoviska zameraného na cestovný ruch a verejné stravovanie na VŠE v Bratislave. Bolo to vtedy jedno z prvých pracovísk tohto druhu v krajinách tzv. východného bloku. Aj keď sa to dnes tak nezdá, v podmienkach vtedajšej ekonomiky zameranej na ťažký priemysel, stavebníctvo, strojárstvo a poľnohospodárstvo, to bol novátorský a revolučný čin. V roku 1968 za finančnej podpory Výboru SNR pre cestovný ruch začal vydávať časopis Ekonomická revue cestovného ruchu, ktorý vychádza dodnes.

V 60. rokoch 20. storočia publikoval pozoruhodný počet prác, z ktorých knižne vyšli Základy ekonomiky cestovného ruchu (VPL, 1963), Zahraničný cestovný ruch (VPL, 1966), Výstavba a prevádzka ubytovacích zariadení cestovného ruchu (SVTL, 1967).

V roku 1969 obhájil doktorskú dizertačnú prácu „Národohospodárske otázky rozvoja cestovného ruchu“, ktorú už nemohol knižne vydať.

V zložitých 70. a 80. rokoch sa na základe politickej perzekúcie musel odmlčať, nebolo mu dovolené pokračovať v pedagogickej práci ani v publikačnej činnosti. V decembri 1970 bol zbavený vedenia katedry, preradený do výskumu a v roku 1973 premiestnený mimo vysokú školu. Osobné kontakty so solidárnymi kolegami z katedry udržiaval aj naďalej. Pozývali ho na konferencie aj napriek neprajnosti mocných, napriek tomu, že jeho i seba vystavovali riziku. V rokoch 1973 až 1990 pracoval v Urbione, štátnom inštitúte urbanizmu a architektúry v Bratislave. Aj keď len ťažko znášal neprajnosť osudu, nepoddával sa, nezatrpkol, problémy prekonával humorom a úsmevom. Veľkou oporou mu bolo jeho rodinné zázemie a početní odchovanci – absolventi. Neustrácal nádej, že sa raz bude môcť vrátiť k tomu, čo tak miloval – k cestovnému ruchu, ktorý sa stal jeho celoživotnou doménou.

Po spoločenských a politických zmenách v roku 1990 sa vrátil k svojmu dieľu – cestovnému ruchu. V rokoch 1990 a 1991 bol námestníkom ministra obchodu a cestovného ruchu Slovenskej republiky, kde riadil úsek cestovného ruchu.

Práca katedry, ktorú tak cieľavedome budoval sa nezastavila, prispôsobila sa zmeneným podmienkam a v akademickom roku 1973/74 došlo k jej premiestneniu do Banskej Bystrice, kde dostala všestrannú podporu pre ďalší rozvoj na Fakulte ekonomiky služieb a cestovného ruchu VŠE. Tu ho v roku 1990 rehabilitovali a dostal príležitosť opäť pracovať na Katedre cestovného ruchu a spoločného stravovania, ktorú zakladal a stal sa členom Vedeckej rady Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela. V rokoch 1992 až 1994 pôsobil aj na Obchodnej fakulte Ekonomickej univerzity. Vrátil sa aj k publikačnej činnosti. V roku 1997 vydal knihu Podnikanie v pohostinstve a hotelierstve (Epos, 1997), ktorú koncipoval ako rukoväť pre začínajúcich podnikateľov. Neskôr vyšli tlačou ďalšie knihy: Podnikanie a štandardy v pohostinstve a hotelierstve (Epos, 2001), Podnikanie v pohostinstve a hotelierstve I. a II. (Epos, 2003), Controlling hotela a reštaurácie (Iura Edition, 2006). V roku 2007 vyšiel tlačou Manažment v pohostinstve a hotelierstve (Epos, 2007) ako súborná rukoväť rozoberajúca sa všetkými aspektmi podnikania v pohostinstve a hotelierstve.

Ako vedec sa profesor Sládek profiloval skúmaním národohospodárskych otázok cestovného ruchu a z podnikovej problematiky venoval pozornosť najmä pohostinstvu a hotelierstvu. Bol uznávanou vedeckou autoritou nielen doma, ale aj v zahraničí. Spolupracoval so známymi osobnosťami cestovného ruchu – prof. P. Berneckerom v Rakúsku, prof. W. Hunzikerom a prof. C. Kasparom vo Švajčiarsku, prof. A. Kolacsekom a prof. L. Csizmadiom v Maďarsku. V rokoch 1965 až 1975 bol členom prestížnej medzinárodnej organizácie vedeckých expertov cestovného ruchu AIEST. V roku 2005 sa stal osobnosťou v cestovnom ruchu Slovenskej republiky za celoživotné dielo.

Do svojich posledných dní sršal energiou, vitalitou, bol všade tam, kde sa dialo niečo nové v cestovnom ruchu. Odišiel neočakávane 16. januára 2007. Svojím celoživotným dielom ovplyvnil rozvoj teórie cestovného ruchu na Slovensku a získal preň početných žiakov a nasledovníkov. My, ktorí sme sa vydali po jeho stopách, sme mu zaviazaní úctou za dielo, ktoré vykonal a vdákom za jeho priateľstvo. On i jeho dielo zostane v našich srdciach i spomienkach. K jeho nedožitým 85. narodeninám mu s láskou venujeme zborník vedeckých prác Folia Turistica 3.

prof. Ing. Marian Gúčík, PhD.